

پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مهرماه ۱۴۰۳)



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:
۱۴۰۳/۹/۱۱

شماره مسلسل: ۲۰۲۶۵
کد موضوعی: ۲۲۰



مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:
پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مهرماه ۱۴۰۳)

نوع گزارش: طرح/ لایحه راهبردی نظارتی

نام دفتر:
مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد کلان و مدل‌سازی)

مدیر مطالعه:
محمد رضا عبداللهی

تهیه و تدوین کنندگان:
عالیه ناظمی، علیرضا آذربایجانی

ناظران علمی:
سید مهدی بنی‌طبا، ابوالحسن والی‌زاده

گرافیک و صفحه‌آرایی:
منیره حاجی محمدی

- واژه‌های کلیدی:
۱. تولید ناخالص داخلی ایران
 ۲. تولید ناخالص داخلی بخش کشاورزی
 ۳. تولید ناخالص داخلی بخش نفت خام و گاز طبیعی
 ۴. تولید ناخالص داخلی گروه صنایع و معادن
 ۵. تولید ناخالص داخلی گروه خدمات

تاریخ شروع مطالعه:
۱۴۰۳/۰۶/۰۱



فهرست مطالب

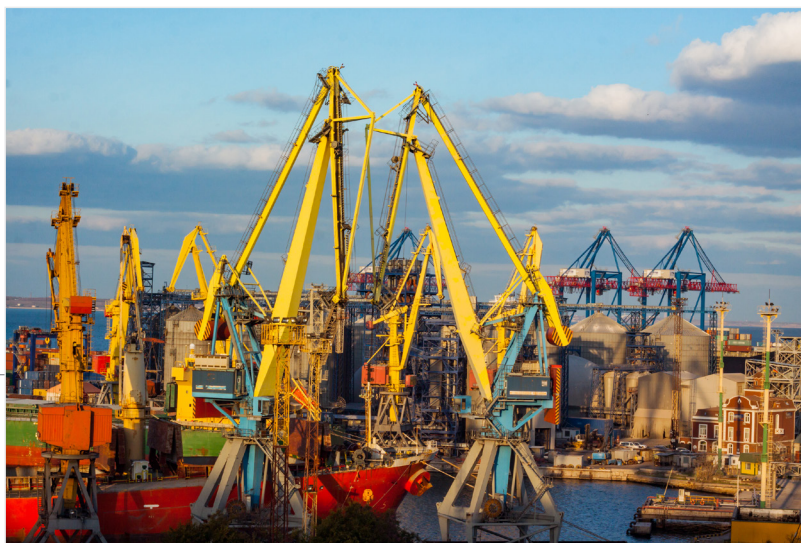
چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۸
۲. تولید ناخالص داخلی.....	۸
۳. بخش کشاورزی.....	۱۰
۴. بخش نفت خام و گاز طبیعی.....	۱۱
۵. گروه صنایع و معادن.....	۱۲
۶. گروه خدمات.....	۱۲
۷. جمع بندی.....	۱۳
منابع و مأخذ.....	۱۴

فهرست شکل ها

شکل ۱. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی ماهانه (۱۳۹۵=۱۰۰).....	۹
شکل ۲. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ماهانه (۱۳۹۵=۱۰۰).....	۹
شکل ۳. نمودار سهم بخش های اقتصادی از رشد اقتصادی مهر ۱۴۰۳ (۱۳۹۵=۱۰۰).....	۱۰
شکل ۴. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش کشاورزی (۱۳۹۵=۱۰۰).....	۱۱
شکل ۵. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش نفت خام و گاز طبیعی (۱۳۹۵=۱۰۰).....	۱۱
شکل ۶. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن (۱۳۹۵=۱۰۰).....	۱۲
شکل ۷. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات (۱۳۹۵=۱۰۰).....	۱۳

فهرست جدول

جدول ۱. رشد ارزش افزوده به تفکیک فعالیت های اقتصادی.....	۱۳
--	----



پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مهرماه ۱۴۰۳)

چکیده



داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از تحولات تولید ناخالص داخلی کشور، می‌تواند به‌طور مؤثر به بهبود سیاست‌گذاری و پایش دقیق‌تر اقتصاد کلان کمک کند. با توجه به تأخیر مراجع آماری در این حوزه و درخواست‌های مکرر نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای رفع این کاستی و ارائه تصویری بهنگام‌تر از رشد اقتصادی، مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش کرده است که زیرساختی محاسباتی فراهم کند تا بر اساس آن رشد اقتصادی کشور با تواتر ماهانه و در سریع‌ترین زمان ممکن، برآورد و ارائه شود. طبق آخرین آمار بانک مرکزی در فصل بهار سال ۱۴۰۳، تولید ناخالص داخلی کشور نسبت به فصل مشابه سال قبل، با نفت و بدون نفت به ترتیب ۳/۲ و ۲/۵ درصد رشد داشته است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در مهر سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل، ۳/۱ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۳ درصد برآورد می‌شود. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در مهر ۱۴۰۳، نسبت به ماه مشابه سال قبل، ارزش افزوده بخش «کشاورزی» رشد ۱/۵ درصدی، بخش «نفت خام و گاز طبیعی» رشد ۳/۷ درصدی، گروه «صنایع و معادن» رشد ۳/۸ درصدی و گروه «خدمات» رشد ۳/۱ درصدی را ثبت کرده‌اند.



بیان / شرح مسئله

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از وضعیت بخش حقیقی اقتصاد در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی بسیار بااهمیت است. با این حال، مشابه اکثر کشورهای دنیا، در ایران نیز اولین برآوردها از رشد اقتصادی هر فصل حداقل سه ماه پس از پایان آن فصل منتشر می‌شود. برای نمونه، مراجع آماری کشور، آمارهای رشد اقتصادی بهار سال ۱۴۰۳ را در پایان فصل تابستان منتشر کرده‌اند. در راستای کاهش این تأخیر و دستیابی به آمارهایی بهنگام‌تر، مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش کرده است در چارچوب حساب‌های ملی ماهانه با استفاده از داده‌های ماهانه در دسترس، رشد اقتصادی و رشد ارزش افزوده فعالیت‌های عمده اقتصادی برای هر ماه را برآورد و منتشر کند تا امکان واکنش‌های بهنگام سیاست‌گذاری نسبت به تغییر روندهای بخش حقیقی اقتصاد، فراهم شود.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، در مهرماه ۱۴۰۳ رشد اقتصادی کشور ۳/۱ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۳ درصد برآورد می‌شود.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، ارزش افزوده گروه کشاورزی در مهر ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱/۵ درصد رشد داشته است. برآوردهای انجام شده در این زمینه با توجه به آمارهای پایه دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی حاکی از افزایش تولید محصولات اصلی دامی و محصولات باغی و کاهش میزان بارش در مهرماه است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، ارزش افزوده بخش نفت خام و گاز طبیعی در مهر ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۳/۷ درصدی داشته است که نشان‌دهنده رشد ارزش افزوده این گروه ناشی از افزایش تولید و صادرات نفت خام و همچنین افزایش تولید گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی نسبت به مدت مشابه سال قبل است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، ارزش افزوده گروه صنایع و معادن در مهر ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۳/۸ درصدی داشته است که عمدتاً ناشی از افزایش شاخص تولید صنایع بوری در مهرماه ۱۴۰۳، افزایش شاخص فروش نهاده‌های ساختمانی بوری و همچنین رشد مثبت بخش تامین برق و گاز است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، ارزش افزوده گروه خدمات در مهر ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۳/۱ درصدی داشته است. در مهر ماه بخش خدمات تحت تأثیر رشد بخش‌های اصلی از جمله بخش‌های «حمل و نقل انبارداری»، «عمده‌فروشی و خرده‌فروشی» و «املاک و مستغلات» بوده است.



۱. مقدمه

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از تحولات تولید ناخالص داخلی کشور، می‌تواند به‌طور مؤثر به بهبود سیاست‌گذاری و پایش دقیق‌تر اقتصاد کلان کمک کند. با این حال در ایران مشابه اکثر کشورهای دنیا اولین برآوردها از رشد اقتصادی فصل مدنظر، حداقل سه ماه پس از پایان فصل مذکور منتشر می‌شود. برای رفع این چالش در ادبیات اقتصاد کلان چارچوب‌هایی برای برآورد رشد اقتصادی ماهانه ارائه شده است. در این چارچوب‌ها سعی می‌شود تا با استفاده از داده‌هایی که به‌صورت بهنگام و با تواتر زیاد (غالباً ماهانه) در دسترس هستند، رشد اقتصادی کشور در سریع‌ترین زمان ممکن برآورد شود. در این راستا، با استفاده از حداکثر داده‌های ماهانه در دسترس و استفاده از چارچوب حساب‌های ملی ماهانه، ارزش‌افزوده فعالیت‌های عمده اقتصادی و رشد اقتصادی ماهانه با حداقل تأخیر برآورد می‌شود. گزارش حاضر، سومین گزارش ماهانه «برآورد تولید ناخالص داخلی» است و این امکان را فراهم خواهد کرد که در هر ماه بتوان تصویری بهنگام از وضعیت بخش حقیقی اقتصاد ایران ارائه کرد و رشد اقتصادی هر ماه، قبل از انتشار آمارهای بانک مرکزی و مرکز آمار ایران برآورد خواهد شد.

برای کسب اطلاعات بیشتر درخصوص روش‌شناسی و تفصیل داده‌های استفاده شده به گزارش «چارچوبی برای کنون‌بینی بخش حقیقی اقتصاد ایران» مراجعه شود [۱]. شایان‌ذکر است در این گزارش با توجه به لزوم سازگاری نتایج برآمده از این گزارش با سایر برآوردها از بخش حقیقی توسط این مرکز و به‌دلیل عدم محاسبه توالی حساب‌ها توسط مرکز آمار ایران، از حساب‌های ملی بانک مرکزی استفاده شده است. همچنین لازم به ذکر است در برخی از بخش‌ها از آمار مقدماتی جهت برآورد استفاده می‌شود، لکن تعدیل آمارها با دسترسی به آمارهای قطعی اجتناب‌ناپذیر است که این موضوع امری رایج در تهیه حساب‌های ملی فصلی و ماهانه می‌باشد.

۲. تولید ناخالص داخلی



بر اساس آمار بانک مرکزی تولید ناخالص داخلی کشور در فصل بهار سال ۱۴۰۳ به میزان ۳/۲ درصد رشد داشته، همچنین رشد اقتصادی بدون نفت ۲/۵ درصد گزارش شده است [۲]. بر همین اساس، طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در مهر ۱۴۰۳ معادل ۳/۱ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۳ درصد برآورد می‌شود.

شکل ۱. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی ماهانه (۱۰۰=۱۳۹۵)



مآخذ: داده‌های فصلی تا خرداد ۱۴۰۳ بر اساس حساب‌های ملی بانک مرکزی- داده‌های ماهانه و پیش‌بینی تابستان ۱۴۰۳ محاسبات تحقیق.

شکل ۲. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ماهانه (۱۰۰=۱۳۹۵)



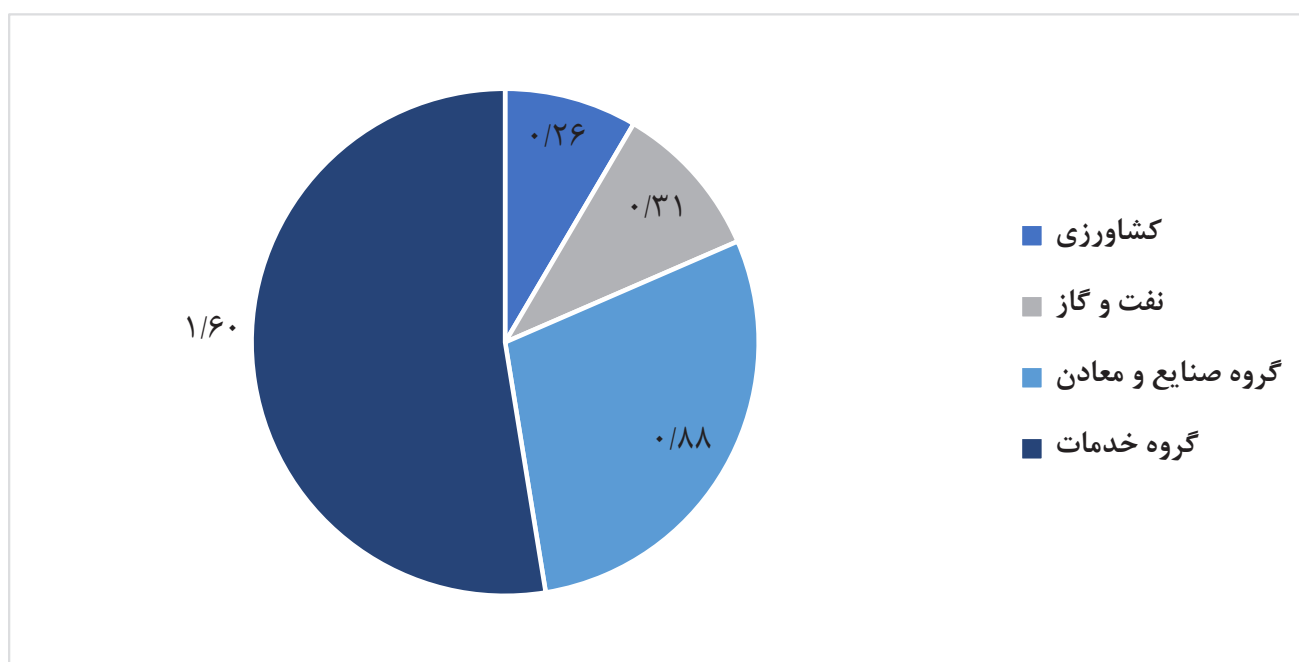
مآخذ: همان.

۱. رشد فصلی براساس حساب‌های ملی فصلی بانک مرکزی و رشد ماهانه براساس محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس است.



همان‌طور که در شکل ۳ نشان داده شده، از نرخ رشد ۳/۱ واحد درصدی در مهرماه سال ۱۴۰۳ بخش کشاورزی سهمی معادل ۰/۲۶ واحد درصد، بخش نفت و گاز سهمی معادل ۰/۳۱ واحد درصد، گروه صنایع و معادن سهمی معادل ۰/۸۸ واحد درصد و گروه خدمات سهمی معادل ۱/۶ واحد درصد را به خود اختصاص داده است.

شکل ۳. نمودار سهم بخش‌های اقتصادی از رشد اقتصادی مهر ۱۴۰۳ (۱۰۰=۱۳۹۵)



مأخذ: همان.

۳. بخش کشاورزی



بر اساس اعلام بانک مرکزی بخش کشاورزی در فصل بهار سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۱ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در مهر ۱۴۰۳، ارزش افزوده گروه کشاورزی نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱/۵ درصد رشد داشته است. برآوردهای انجام شده در این زمینه با توجه به آمارهای پایه دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی حاکی از آن است که در مهرماه تولید محصولات باغی، زراعی و دامی نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب ۱/۲، ۰/۵ و ۱/۵ درصد افزایش یافته است. از طرفی، بر اساس آمار دریافتی از مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی میزان بارش در مهرماه ۱۴۰۳ کاهش ۲/۷ میلی‌متری داشته است.

شکل ۴. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش کشاورزی (۱۰۰=۱۳۹۵)



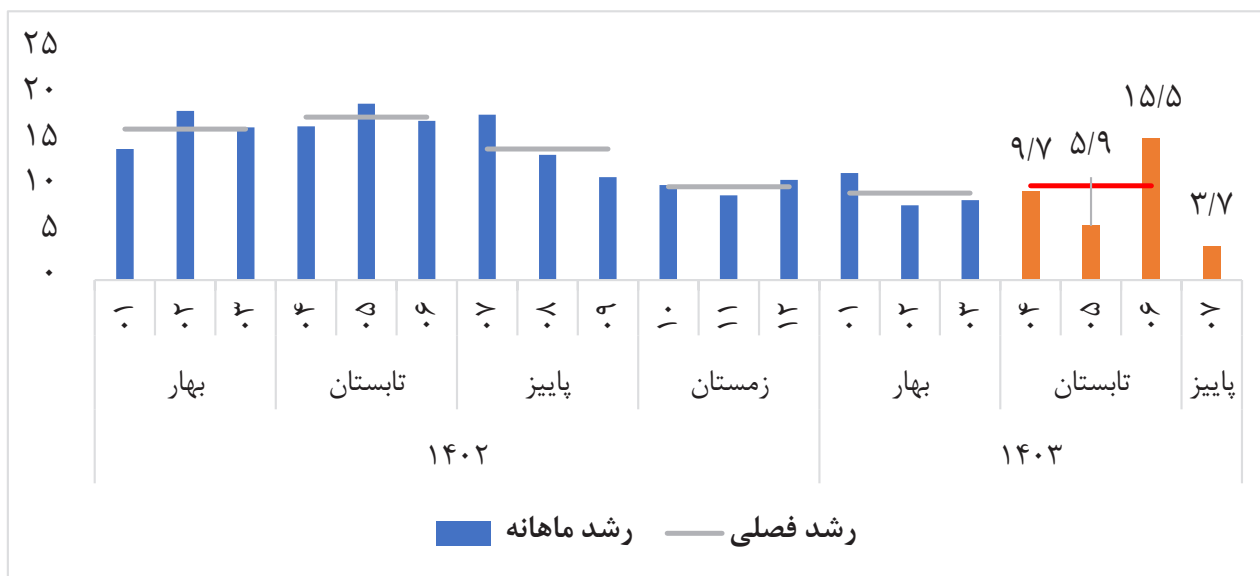
مأخذ: همان.

۴. بخش نفت خام و گاز طبیعی



بر اساس اعلام بانک مرکزی بخش نفت خام و گاز طبیعی در فصل بهار سال ۱۴۰۳ رشد ۹/۵ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد ارزش افزوده گروه نفت در مهر سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۳/۷ درصدی داشته است. طبق آخرین آمار اوپک از منابع ثانویه و برآوردهای در دسترس تولید نفت ایران در مهرماه با رشد کمتری نسبت به ماه‌های قبل روبه‌رو بوده است.

شکل ۵. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش نفت خام و گاز طبیعی (۱۰۰=۱۳۹۵)



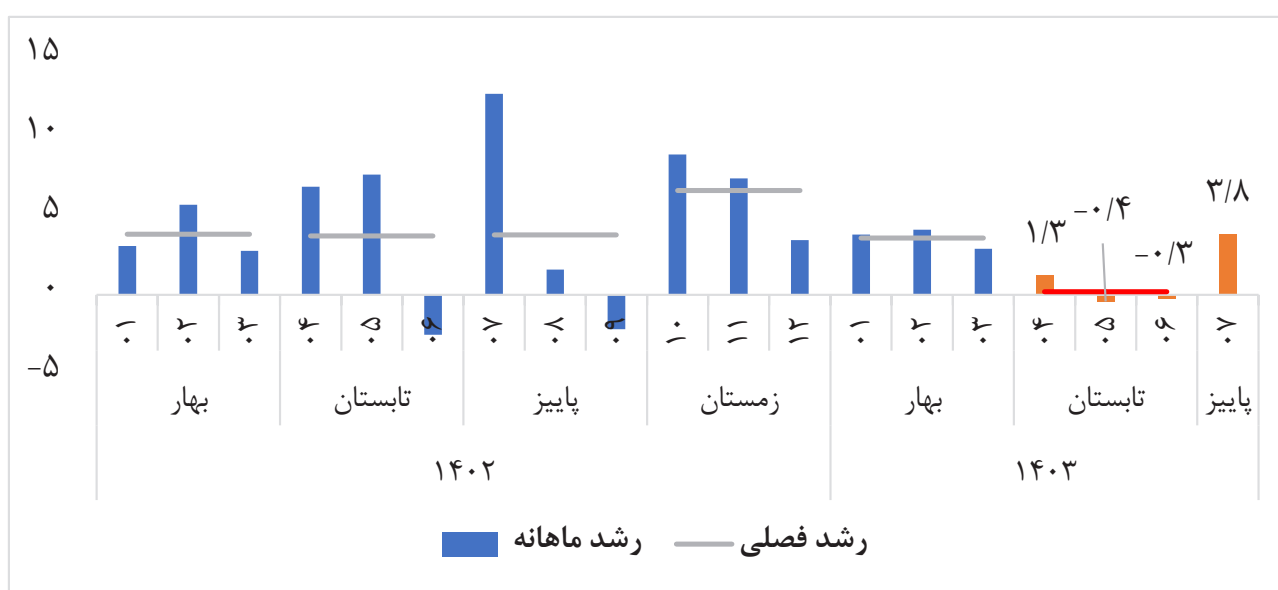
مأخذ: همان.



۵. گروه صنایع و معادن

بر اساس اعلام بانک مرکزی، گروه صنایع و معادن در فصل بهار سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۶ درصدی را ثبت کرده است. این گروه شامل بخش‌های «ساختمان، صنعت، استخراج معدن، تأمین آب، برق و گاز طبیعی» است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد گروه صنایع و معادن در مهر سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشد ۳/۸ درصدی داشته است که عمدتاً تحت تأثیر رشد مثبت بخش صنعت، افزایش شاخص فروش نهاده‌های ساختمانی بورسی و همچنین رشد مثبت بخش برق و گاز بوده است. [۳]، [۴]، [۵]

شکل ۶. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن (۱۰۰=۱۳۹۵)

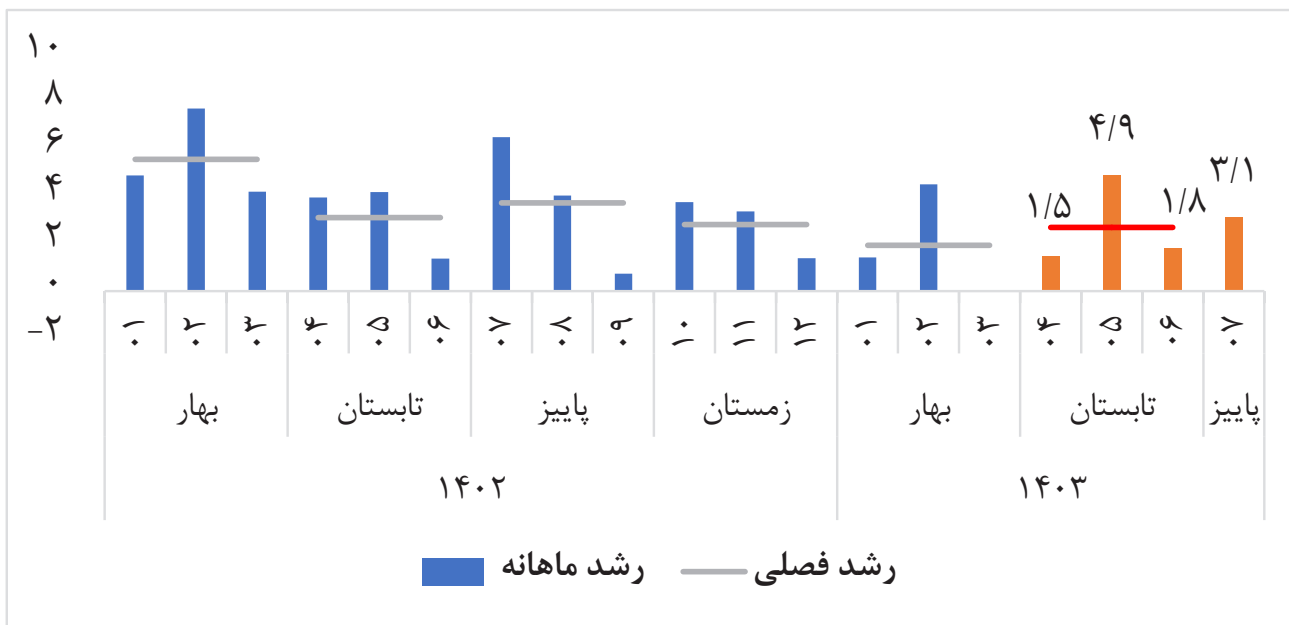


مأخذ: همان.

۶. گروه خدمات

بر اساس اعلام بانک مرکزی گروه خدمات در فصل بهار سال ۱۴۰۳ رشد ۱/۹ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد ارزش افزوده گروه خدمات در مهر سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۳/۱ درصدی را ثبت کرده است. در مهرماه بخش‌های «حمل و نقل انبارداری»، «عمده‌فروشی و خرده‌فروشی» و «املاک و مستغلات» رشد مثبتی را نسبت به مدت مشابه سال قبل ثبت کرده‌اند.

شکل ۷. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات (۱۰۰=۱۳۹۵)



مأخذ: همان.

۷. جمع‌بندی

بر اساس اعلام بانک مرکزی تولید ناخالص داخلی در فصل بهار ۱۴۰۳ رشد ۳/۲ درصدی و تولید ناخالص داخلی بدون نفت رشد ۲/۵ درصدی را ثبت کرده است.

به همین ترتیب نتایج برآوردهای مرکز پژوهش‌ها نشان می‌دهد تولید ناخالص داخلی با نفت در مهر سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۱ درصدی و بدون نفت رشد ۳ درصدی داشته‌است. همچنین در مهر سال ۱۴۰۳، بخش کشاورزی تحت‌تأثیر افزایش تولید محصولات دامی و باغی با رشد ۱/۵ درصدی، بخش نفت خام و گاز طبیعی تحت‌تأثیر افزایش تولید نفت خام با رشد ۳/۷ درصدی، گروه صنایع و معادن تحت‌تأثیر افزایش صنایع بورسی در بخش صنعت و معدن، افزایش شاخص فروش نهاده‌های ساختمانی بورسی و رشد مثبت بخش برق و گاز با رشد ۳/۸ درصدی و گروه خدمات تحت‌تأثیر رشد مثبت بخش‌های اصلی خود با رشد ۳/۱ درصدی روبه‌رو بوده است.

جدول ۱. رشد ارزش افزوده به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی

رشد بخش	بهار ۱۴۰۲	تابستان ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۲	بهار ۱۴۰۳	تابستان ۱۴۰۳	مهر ۱۴۰۳
گروه کشاورزی	۰.۶	۰.۱	۰.۲	۳.۱	۲.۷	۱.۵
نفت و گاز طبیعی	۱۶.۵	۱۷.۸	۱۴.۷	۹.۵	۱۰.۳	۳.۷
گروه صنایع و معادن	۳.۸	۳.۷	۴.۵	۳.۶	۰.۲	۳.۸
گروه خدمات	۵.۶	۳.۱	۳.۸	۱.۹	۲.۷	۳.۱
تولید ناخالص داخلی	۵.۷	۳.۸	۴.۵	۳.۲	۲.۸	۳.۱
تولید ناخالص داخلی (بدون نفت)	۴.۶	۲.۷	۳.۶	۲.۵	۲.۱	۳

مأخذ: همان.



منابع و مآخذ



- [۱] ناظمی، عالییه و آذربایجانی، علیرضا و والی‌زاده، ابوالحسن. (۱۴۰۳)، چارچوبی برای کنون‌بینی (Nowcasting) بخش حقیقی اقتصاد ایران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۹۸۹۰.
- [۲] گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران - سه ماهه اول سال ۱۴۰۳، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مهر ماه ۱۴۰۳.
- [۳] ناظمی، عالییه و آذربایجانی، علیرضا. پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در تیرماه سال ۱۴۰۳، بخش صنعت و معدن، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۹۹۸۹.
- [۴] ناظمی، عالییه و آذربایجانی، علیرضا. پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در مردادماه سال ۱۴۰۳، بخش صنعت و معدن، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۲۰۰۴۴.
- [۵] ناظمی، عالییه و آذربایجانی، علیرضا. پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در مهرماه سال ۱۴۰۳، بخش صنعت و معدن، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۲۰۱۰۱.
- [۶] ناظمی، عالییه و آذربایجانی، علیرضا، «پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مرداد ۱۴۰۳)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۲۰۱۰۲.

گزیده سیاستی

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در مهرماه سال ۱۴۰۳ معادل ۳/۱ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۳ درصد برآورد می‌شود.



مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir